

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

† Episcopul Popea.

Blândul și integru Arhiepiscopul dela Caransebeș, Nicolae Popea, mâna dreaptă și executor testamentar al marelui Șaguna, a încetat din viață în clipe de grea cumpănă pentru dieceza sa. Il plâng credincioșii săi pentru duhul dreptății și al împăciuirii, de care s'a condus în tot timpul păstoririi sale. Îl regretă Academia Română, savantul corp din care Popea făcea parte ca scriitor bisericesc și ca demn reprezentant al culturii Românilor din Ungaria. Și îl jalește neamul nostru întreg pentru meritele lui naționale, căci nu a fost acțiune politică mai însemnată, la care răposatul să nu fi luat parte în mod efectiv, fie ca deputat, ca președinte al comitetului național, sau ca sfătuitor particular.

La acest doliu general ne alăturăm și noi, plini de recunoștință pentru faptele decedatului.

Vieța noastră culturală.

Așa începi la mișcare, cum suntem, grei la hotărâre și iubitori de formalități, ne avem totuși vieța noastră culturală. Intensă nu este această vieță, desigur. Din mormanul de procese verbale abia se aude cum bate pulsul ei. E încă timidă, ca ori-ce vieță trăită într-o regiune expusă, unde ori-ce pas temerar te aduce în brațele primejdiei. Dar ea există, își dă rezultatele ei modeste, se mișcă în anumite linii caracteristice și a o recunoaște e o datorie.

Să începem cu satul românesc. Nu mai este un fenomen rar să vezi un sat românesc în haină de sărbătoare culturală. De când a pătruns la țară spiritul de asociere și grație străduinței unui preot sau învățător se compun societăți diverse, interesul poporului pentru manifestațiuni culturale crește. Se dau concerte cu coruri de plugari. Aceleași coruri se aud și în biserică. Se joacă teatru de către săteni și lumea, gătită curat, aleargă la reprezentații. Se înființează pe ici colo și societăți de femei, cu scopul de a înfrumuseța satul sau de a împodobi bisericile lui. În toate acestea se vede clar o deșteptare, lentă ce e drept, a gustului și a înțelegerii sătenilor pentru frumos, ordine și artă. Concluzia naturală este, că dacă spiritul acesta va pătrunde pretutindeni, dacă astfel de societăți se vor organiza în toate satele românești și pe lângă ele se va desvoltă și gustul de cetit prin bibliotecile sătești, cari rămân a fi înființate de aci încolo,

— vieța culturală va primi un temelie cât se poate de solid și ne vom putea în curând asemăna cu celelalte popoare din țară.

La oraș, firește, stăm ceva mai bine. Societățile culturale sunt ceva mai vechi și pildele dela străini mai îndemnătoare. Aici se poate vorbi și de cultura individuală și a familiilor. Societatea noastră românească, sub acest raport, nu este întru nimic mai pe jos de cea străină, maghiară sau germană. Acelaș cult pentru diversele ramuri ale artei și aceiaș insuflețire pentru literatura națională. Din acest punct de vedere se pot înregistra în timpul din urmă chiar multe probe, căci este absolut îmbucurător gradul la care s'a urcat acum gustul de cetit în orașele noastre. Dar mai presus de toate se poate constata, că în structurile sociale din orașe, domnește acum o adevărată râvnă de a fi în curent cu toate, de a ține pas cu progresele altora și de a asculta sfaturile cele bune. Păcat numai că de râvna aceasta abuzează prea mulți sfătuitoari fără competență, cari au răsărit acum din toate părțile prin ziarele noastre și inundă lumea cu nenumărate „sfaturi, planuri și măsuri“ pentru a zori progresul nostru cultural, iar în loc de a lămurii ceva, incurcă numai spiritele slabe.

Rolul cel mai însemnat în mișcarea noastră culturală îl au cele două societăți principale „Asociația“ și „Societatea teatrului“. Ele sunt generale, sunt cele mai bogate și au prin urmare misiuni mari. Am fi nedrepti dacă am spune că amândouă aceste societăți nu puteau face mai mult, dacă spiritul prea conservator cu care au fost conduse în trecut și timiditatea lor nu le-ar fi împedecat. Astăzi însă „Asociația“ cel puțin pare a fi trecut pe un teren mai practic și mai productiv, și-a ramificat activitatea și a ajuns în calea ce duce la succese sigure. Dacă în direcția etnografică va desfășura cuvenitul zel; dacă din muzeul său embrionar va răuși să facă o icoană a trecutului și a stărilor de astăzi; dacă va ști atrage și interesă în mișcarea culturală dela sate pe toate regiunile românești și va porni să ridice pe ici-colo câte o bibliotecă sătească, — idealul ei este atins și drumul ei neted rămâne croit pentru totdeauna. Nu tot astfel stăm însă cu „Societatea teatrului“. Ea a ajuns în fața unei probleme pe care nu e în stare s'o rezolve. Are fondul necesar și nu are curajul să hotărască înființarea teatrului. În consecință, se mărginește la acțiuni mărunte, folositoare și acele, la protejarea vieții dramatice la noi. Aici se cere o schimbare de front și o limpezire a datoriilor, căci dinpotrivă „Societatea teatrală“ — îi zicem așa în mod prescurtat — rămâne o simplă societate de administrare

a unor bani publici ai noștri și rolul ei rămâne neimplinit.

Când vii în contact cu oameni cari conduc mișcarea noastră culturală la oraș sau la sate, poți să constați mai ales optimismul lor în ceea ce privește viitorul culturii noastre. Adevărat că astăzi suntem foarte amenințați. Dar elementul românesc este așa de bun și de primitiv, atât de capabil să absoarbă cunoștințe și porniri frumoase, încât, în vremuri mai bune, calitățile aceste ale lui o să se impună. Dacă politica ne va veni în ajutor și va reuși să ne asigure toată libertatea culturală, noi vom putea privi cu mândrie la viitorul nostru. De altfel fiecare Român își are idealul său în această privință și crede că nu este departe timpul când și-l va putea realiza.

Lupta pentru votul universal.

La 16 și 19 August deputații noștri deschid lupta împotriva guvernului, care după toate aparențele nu este dispus să acorde o lege electorală dreaptă, deopotrivă pentru toți cetățenii țării. Reprezentanții noștri în dietă vor să se achite astfel de promisiunea lor, făcută cu ocazia intrării în vacanță, să ducă în îndeplinire acel program de vară, de care am vorbit cu altă ocazie. În zilele arătate ei vor ține dări de seamă, în mari adunări populare, despre activitatea lor; vor vorbi de noua primejdie ce ni-se pregătește și vor propune desigur rezoluțiuni de protestare în contra pregătirilor guvernului.

Fie bineveniți deputații noștri în mijlocul poporului. Fie ca cuvintele lor să aducă lumină și orientare în mulțimea românească și îmbărbătare pentru apărarea drepturilor sale. Va fi acesta un bun prilej ca să se spulbere calomniile, așa de des repetate, că aleșii neamului sunt izolați și că nu au simpatii printre alegătorii lor. Prin manifestațiile acestea se va răspunde tuturor insinuărilor guvernului și presei sale, că poporul ar fi una și „agitatorii“ alta, că poporul e mulțumit și numai fruntașii se agită, fiindcă agitația ar fi o meserie a lor.

Noi îndemnăm pe toți să se ducă la aceste adunări ca la niște prasnice, iar fruntașii din acele cercuri — după cum am spus de altădată — să se organizeze în comitete și să facă toate pregătirile, pentruca întrunirile să aibă o reușită măreață și fără disordini.

Ținem în special foarte mult la principiul mișcării maselor în politică, la angajarea lor largă în lupta noastră. Și dacă mai avem o dorință de adăugat la planul deputaților noștri, este aceea, ca dânsii să nu se mărginească numai la cercurile electorale, ci să caute a găsi un chip de a convoca asemenea adunări **poporale** — admise de lege — și în alte ținuturi românești, unde desigur vor avea o caldă primire.

„In chestiunea școalelor confesionale“. Acesta este titlul unui documentat articol scris de o persoană competentă în chestiuni școlare și publicat în „Telegraful Român“ din Joia trecută. Iată ce se spune acolo cu privire la polemica ridicată de „Un învățător“ în coloanele noastre împotriva unei nechibzueli a „Tribunei“:

„Ne-a surprins însă neplăcut faptul că „Tribuna“ — după forurile competente au decis susținerea școalelor, — vine și din nou pune în discuție întrebarea „a fi sau a nu fi“ a școalelor confesionale și cu provocarea la numele unor bărbați cu trecere în tabăra noastră, cum e Dr. Liviu Lemenyi din Sibiu și Vasile Goldiș din Arad, militează pentru abandonarea școalelor confesionale. D-l V. Goldiș e secretarul consistorului din Arad și abstrăgând de la frumoasele cuvântări rostite în parlament contra proiectului acum lege, ca membru în corporațiunile noastre bisericesti, după cât știm noi, a fost pentru susținerea școalelor confesionale. La tot cazul deci am dori să știm — așa numai în treacăt — că implicarea numelui d-sale în discuția provocată de „Tribuna“ s'a făcut cu știrea și învoirea d-sale, ori ba? Ori cum va fi, destul că păreriile unor bărbați de greutatea celor pomeniți aci, poate să zăpăcească și mai mult lumea românească, care și de altcum nu e deplin lămurită asupra chestiunii. Voi încerca deci să fixez motivele, cari au determinat corporațiunile bisericesti ca să se declare pentru susținerea școalelor cu caracter confesional“.

Urmează larga documentare, demnă de însăși cauza cea mare.

Se desmint svornurile înregistrate de câteva ziare din București și reproduse de presa vieneză, cu privire la știrile alarmate despre sănătatea regelui Carol I al României.

Majestatea Sa, care fusese puțin indispus, și-a luat cursul ocupațiilor precum și preumblările zilnice, inspectând și batalionul de vânători din Sinaia.

La Castelul Peleş a avut loc Dumineca trecută un dejun în onoarea delegațiunii de ofițeri venită din Transilvania. Regele Carol I. s'a întreținut îndelung cu membrii acestei delegațiuni.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Amintiri din războiul dela 1877/78 a publicat de curând (tipografia Baier, pag. 91.) d-l locotenent-colonel în retragere Căpălescu din București. Broșura cuprinde multe amănunte trăite de acest ofițer în timpul campaniei și povestirea lor e făcută cu destulă dibăcie, pentruca să merite a fi cetite. Amintirile, frumos scrise, sunt totdeauna o lectură atrăgătoare, — mai ales când este vorba de evenimente așa de însemnate ca acest război.

Despre literatura turcească. Acum, când în toată lumea se vorbește despre stările din Turcia, nu va strică să vedem ce este cu literatura turcească? După cum scrie un istoric literar german Paul Horn, bun cunoscător al popoarelor orientale, literatura Turcilor se împarte în două perioade. Cea dintâi stă cu desăvârșire sub influența persană, dar în așa măsură că nu mai știi dacă este ceva turcesc într'ansa. Nu numai forma și subiectele sunt perfect imitate, dar până și limba este a Perșilor și secole de-a rândul acest fel de literatură hibridă, turco-persană a fost socotită ca un gen clasic, de care nimeni nu avea voie să se atingă. Firește că mulțimea poporului turc nu înțelegea literatura asta, căci numai aristocrații cunoșteau limba persă, și astfel multe opere măiestre au rămas literă moartă pentru popor. — Odată cu căderea puterii otomane, scriitorii lor au început să se europenizeze. Cunoșcând curentele din țările apusene, Turcii tineri au văzut că o literatură numai în limba poporului său se poate desvoltă și au început să scrie cum vorbiau și să scoată la iveală frumsețea și simplitatea poeziei populare. Intorși din Paris, turcii tineri au tradus mult din literatura franceză, din Fenelon, Lafontaine, Dumas, Voltaire, Paul de Koch, Hugo, Chateaubriand, Molière și mai ales Xavier de Montepin (curios este, că toți aceștia și cam în același timp au fost traduși și la noi!) scoțând din aceștia și arătând o deosebită dragoste pentru partea sentimentală. Chiar și astăzi Turcii iubesc pesimismul mai presus de toate. Insuș Sultanul iubește această direcție și o încurajează, căci nu există o țară unde să fie printre literați atâția decorați și atâtea „Excelențe“ ca în Turcia de astăzi. — Curentul modern — care e mai tare în nuvelistică — începe cam din anul 1860 și a fost întemeiat de

Ibrahim Schinasy și de puternicul prozator Achmet Midchat, ale cărui nuvele și romane sunt o splendidă icoană a vieții musulmanilor europeni. Poeții — printre cari sunt și o seamă de poete — publică foarte multe poezii patriotice, cu tendințe revoluționare. Teatrul lor de-asemenea stă în serviciul purificării moravurilor. — Se pare că la provocarea stărilor de astăzi și a reformelor, literaturii turci au un merit deosebit.

Cu plăcere! O revistă din țară, care ne poartă năcaz și ne înjură într'un stil trivial, spune tot ea că n'are să ne mai învrednicească cu „atenția“ sa... Iată o hotărâre frumoasă! Nu numai să nu ne dea nici o „atenție“, dar — vorba aceea — „închipuește-ți c'am murit“.

Ala turca. Cine n'a cetit vre-odată turcește și nici n'a auzit cum sună limba aceasta, poate să se convingă din următoarea poezie, că nu e o limbă din cale afară urită:

Kamu dilde var idi zabt-uzul
Bunlara düsmis idi zümle ukul
Türk diline kisene bakmazidi
Türklere hergiz gönül akmazidi.
Tünk dahi bilmezdi ol dilleri
Bu Garibname anin geldi dile,
Kim bu dil ehli dahi manibile,
Türk dilinde jani mani cioclalar.
Jol icinde bir birine jirmeje,
Dile bakub manije hor görmeje.

Sună, nu-i așa? Mai bine ca limba noastră când o scriu unii și în tot cazul mai bine ca limba ungurească!

Gheorghe Barițiu și legăturile sale cu Româniile din celelalte părți, — este titlul unui articol de N. Bănescu, apărut în ultimul număr al „Convorbirilor literare“. Articolul e făcut cu ajutorul bogatei colecțiuni de scrisori inedite, aflate la Academie, ale lui Barițiu.

În „Caleidoscopul lui A. Mirea“, apărut zilele acestea în editura „Minervei“, d-nii D. Anghel și St. O. Iosif dedică niște „Sonete antimuzicale“ d-lui Ion Scurtu.

— Și-au și găsit omul! au exclamat cei cari cunosc rebela vocație muzicală a d-lui Scurtu.

De data aceasta, ironia d-lor Anghel și Iosif e într'adevăr bine plasată.

Intr'un articol publicat de curând în „Neue Freie Presse“, marele scriitor rus Tolstoi se

FOILETON.

Privind în ochii tăi...

Ai plecat. Tu știi frumoasă,
Ce-ai lăsat în urma ta,
Tu ce porți în ochi eternul
Cerulei de Marmarâ?

De ce taci și-ți pleci privirea?
Sau gândirile-ți se strâng
Din ure-un câmp scâldat în soare,
Din răcoarea unui crâng?

E'n amurg. Ți-aduci aminte.
Când sub bolțile de tei
Eu ți-am spus o vorbă veche.
Și-ai zâmbit, fără să vrei?

Ți-amintești tu câte basme
— Basme fără de sfârșit —
Începeam sub portocalul
Totdeauna înflorit?

Ce roșești? Și-n părul moale,
Când se lasă fața ta
Vrei s'ascunzi sursul tainic
Or să plângi? O, nu plecă,

Nu plecă... Tu ai în mersu-ți
Mlădierea unui val,
Tu ce porți în respirare
Adieri de portocal.

Dar ce gânduri te 'ndemnară
Să te duci? De ce-ai venit?
Ai voi să 'noepem iarăși
Basmele fără sfârșit?

E'n zadar... Deși privirea-ți
E potop de ispitiri,
Pentru mine alte doruri,
Porți, copilă, în priviri:

Mi-ai adus aminte țara
Primăverilor eterne!...
Cum amurgul peste suflet
Pacea-i dulce mi-o așterne

Mă reîntorc la vremea veche
Când uitați pe țărmul mării
Noi priveam tăcuți la steaua
Călătoare'n fundul zării,

Și cu părul tău pe frunte,
Fruntea ta pe-obrajii mei
Ne spuneam atât de multe,
Cu-un luceafăr câteși trei...

Tu, îți mai aduci aminte
Cum cântau din depărtare
Lopătarii — umbre negre
În lumina de'noptare? —

Cum de-odată, portocalul
— Înflorit întotdeauna —
Și scâldat în raze albe
Ne-arătă în față-i, luna?

O, te uită cum se pleacă
Și luceafărul de seară!...
Nu lăsa în jos privirea,
Ci din ochii tăi să piară

Șirul lung de case negre,
Ulițe, copacii mici
Și cu cât scădea-va steaua,
Fruntea albă să-ți ridici

Cătră cerul plin de raze,
Cătră luna ce răsare
Și se 'nalță — ca atuncea! —
Pe albastra ei cărare...

Casele, în haina nopții
Ți-se par 'ntins de mări,
Vuetul ce-l înfășoară,
Glasul vechei înserări.

Voi câtă atunci în ochi-ți:
Tu să-mi cânti încetișor
O poveste ca aceea
Ce-mi cântai lângă Bosfor,

Glasul valurilor mării
Tremure'n cântarea ta,
Iar privirile furate
Cerulei de Marmarâ

Să le pleci ușor pe ochi-mi
Înserați de-atâta dor, —
Și s'adorm visând amurgul
Cum se lasă pe Bosfor...

Victor Eftimiu.

ocupă cu persecuțiile pe cari le îndură cetitorii săi, din partea guvernului rus.

Tactica aceasta, spune Tolstoi, e absurdă, fiindcă în loc să se urmărească autorul lucrării, sunt urmăriți cei cari o răspândesc, și inutilă, fiindcă oricât l-ar atinge suferințele prietenilor săi, Tolstoi va continua să spună adevărul.

Pe când Puccini, celebrul autor al operei „Toșca“ face tot posibilul să-și atragă simpatiile austriacilor, reprezentând premierele sale pe scene austriace, rivalul său Leoncavallo, se inspire din era garibaldiană și compune opere cu tendințe anti-austriace.

El a isprăvit de curând o operă „Maja“, cu subiect provensal iar zilele acestea va da gata „Camicie Rose“, în care, acțiunea se petrece pe vremea când Garibaldi a încercat să ia Trentinul dela austriaci.

Fogazzaro, marele prozator italian, autorul cunoscutului roman *Sfântul*, lucrează la un nou roman, care de astădată, nu va mai ridică furtunile stărnite de *Sfântul* în cercul teologilor.

Se zice că în acest roman vom regăsi umorul venetian, atât de gustat în primele scrieri ale lui Antonio Fogazzaro.

Situația în Turcia.

„Mă angajez în fața lui Dumnezeu a păstra Constituțiunea în tot timpul vieții mele. Dumnezeu să-mi fie martor!“

Iată cuvintele pe cari le-a rostit Sultanul după ce a primit jurământul noului guvern.

La rândul său, marele vizir a declarat, că până acum guvernul turcesc a neglijat ordinea publică, dar că el a dat ordine să se restabilească liniștea în tot imperiul otoman.

Inaltul demnitar a mai declarat că a dat ordine ca alegerile să se facă în mod absolut liber și nepărtinitor. El a adăugat că mâine va supune consiliului chestiunea finanțelor, în ce privește politica externă: o politică deschisă și sinceră față de toate puterile.

Se naște acum întrebarea dacă și puterile vor face același fel de politică.

Neașteptatele evenimente din Turcia le-au pus pe gânduri, căci le-au stricat multe planuri frumoase.

Mai ales „colosul dela nord“, care se crede dator să aibă ochii în patru asupra creștinilor

din imperiul otoman, nu vrea încă să-și vadă de treabă.

În loc să-și vadă de păcatele țării lor, diplomații ruși continuă să făurească proiecte de „reforme în Macedonia.“

Nu mai departe, zilele trecute, ministrul de externe a trimis tuturor reprezentanților Rusiei la Berlin, Roma, Londra, Paris, Viena, un nou stoc de reforme dintr'acestea.

Proiectele elaborate de el și acceptate de cabinetul dela Londra, sunt însoțite de o circulară, spunând că acest document nu este comunicat guvernelor decât ca informație, fiindcă, după părerea cabinetului din Petersburg, puterile ar trebui să suspende, pentru moment orice demers care ar putea fi, după recente evenimente din Turcia, considerat ca fiind o probă de neîncredere față de Sultan.

Ursul dela nord știe să fie și vulpe și ireată.

Iată cum urmează circulara:

Guvernul otoman are de realizat el însuși aceste reforme. Rusia va urma cu cea mai mare băgare de seamă și cu simpatie eforturile Turciei, spre a asigura funcționarea noului regim și se va abține de a interveni în nici un fel spre a se complica sarcina Sultanului.

Ministrul sfârșește depeșa spunând că Rusia, credincioasă tradițiunii sale istorice și reze-mându-se pe tratate cunoscute, nu va considera rolul ei de putere reformatoare în Macedonia ca terminat decât când opera începută de Sultan va ajunge la un rezultat mulțumitor și va fi o ameliorare pentru această provincie.

În caz contrar, Rusia va avea datoria să semnaleze puterilor necețitatea să se reia activitatea reformatoare comună întreruptă.

Iar puterile, negreșit, ti vor da toată dreptatea...

Efectele constituției se arată.

Numeroase bande grecești și bulgărești au depus armele. Bandiții din Berat și Epir s'au supus.

Alaltaieri, patrusprezece voivozi, șefi de bande sârbești din Macedonia precum și 70 de comitajii sârbi, cu toții armați și în costume de războinici, au plecat ieri seară în Turcia pentru a depune armele la Uscub, din respect pentru noua stare de lucruri și pentru constituțiunea acordată Turciei.

La Belgrad, o mulțime imensă a făcut ovațiuni voevozelor prin cântări de muzici și dis-

cursuri patriotice. Înaintea plecării s'a dat un banchet în onoarea lor. În gară s'au pronunțat discursuri de cătră voivozii Dovesenski, Babunski, Pecianata, Sokolovici. Dâșii au fost aclamați și purtați pe mâni. Călătorii turci cari se aflau în trenul expres au fost aclamați prin strigătele de: Trăiască Turcia!

În toate găurile sârbești, dar mai ales la Povo, Niș, Vrania, mulțimea poporului a făcut ovațiuni voivozilor și turcilor.

La granița turcească și dealungul liniei ferate până la Uscub, primirea a fost solemnă, cu onoruri militare, și cu un entuziasm rar, pecetluindu-se prin aceasta mare manifestațiune, prietenia sârbo-turcă.

Despre relațiunile cu Bulgaria, se scriu lungi și entuziaste articole în presa turcească.

Firea sinceră a turcului se arată și aici.

„Sperăm că bunele relații nu vor fi turburate și că Bulgaria va urma o politică dreaptă și sinceră“.

Constantinopolul are un aspect nou.

Mulțimea forfotește pe străzi; ochii nu mai sunt încrunțați, mâinile se agită, iar glasurile se înalță într'un imn de mulțumire cătră Sultan.

Invizibilul monarh se arată mai des; toți supușii săi pot vedea acum fața sfântă a padișahului.

...Și dacă ar fi să credem ce spun ziarele, Abdul-Hamid începe să umble travestit prin oraș, se amestecă în popor și vrea să știe ce se spune despre el — cum făcea odinioară legendarul calif Harun-al-Rashid...

Mari furtuni au băntuit zilele trecute. În România mai ales, ploaia amestecată cu trăsnete a pricinuit mari pagube.

Străzile mărginașe ale Bucureștilor și ale altor orașe din provincie, au fost inundate.

Mulți oameni și vite au fost trăsните, iar în unele locuri, trăsnetul a aprins casele.

Holera face multe victime în fiecare an în Rusia. O telegramă din Petersburg anunță, că, după o statistică, din 350 de atinși de holeră, au murit 174 dela 21 Iulie până la 8 August st. n. în guberniile Astrahan, Saratov și pe teritoriul Donului.

Zilele trecute s'a constatat și un caz de ciumă, la Odessa, pe bordul vaporului „Rospit Lazareft“.

Pușcăriașul

— Tii... și-o fac eu țiel!...

Hora se strică deodată și lumea se îngrămădi în ușa cărcimei; doi bărbați ieșau afară îmbrâncindu-se. Unul eră moș State, om bătrân și așezat, nu se certase în viața lui cu nimeni; tot satul îl cinstea și ascultă sfatul lui. Celalalt mai tânăr eră Florea al lui Dobrică, un pușcăriaș, îl ocoleau și copiii când îl întâlneau în cale. Câțiva oameni mai în vârstă săriră în mijlocul lor și-l rugară pe moș State să-l lase în pace, să nu-și pună mintea cu un ticălos ca ăla!

— Da nu-i fac eu nimic nenisorule! Destul e el bătut de Dumnezeu; dar îi spusei și eu ca la un creștin: „Mă nepoate Floreo, când treci seara dela câmp mai leagă cărlanul ăla că strică porumbul oamenilor și de, e păcat de muncu-lița aia!“ Așa... n'apuca să isprăvesc vorba că sări la mine cu scaunul că ce zor am eu, ce sunt „aucatu“ satului!...

Când moș State întoarse capul, Florea al lui Dobrică tocmai venea spre el cu un par dela gard în mână, gata să-l croiască. Oamenii puseră mâna pe pușcăriaș și îi luară lemnul din mână, îmbrâncindu-l spre casă. Nevastă-sa veni și ea dintre femeii cu fața vânătă ca porumba de ciudă și de-abea îl făcu să plece.

— Nu, vreau să-l mănânc fript pe căimăcanu! Nu scapă el de mine nici în gaură de

șarpe; de mult i-o coc eu lui, dar nu-l las! O să-l fac să-și plângă singur de milă!...

...S'a stricat de mult hora. Fetele și flăcăii se împrăstie cărduri, cărduri pe uliți. Ca o umbră subțire se lasă tot mai mult seara peste sat și amurgul însângerat își trage perdeaua peste deal. La cărciumă se mai aude gura câtorva oameni înăuntru și un glas de vioară dogită; și din când în când se deosebește cântecul:

Foaie verde colilie
Mult mi-e inima pustie,
Mult mi-s zilele amare
Și dorul fără hotare!...

Ici, colea prin curți se văd licăriri de focuri și suluri negre de fum se ridică până în slava cerului. Câte o fată întârziată la fântână, dă fuga spre casă cu donițele pe umăr. În urmă o privește lung flăcăul prins de dragoste, dar vitele bată-le pustia nu-i dau pace, căci se bucesc tot mai mult la puț: cumpăna scârție greu și flăcăul deșartă ciuturile una după alta în sghiab.

Pe șosea rar de tot se mai aude uruitul vre-unui poștalion și încet se pierde de-alungul șoselei în plasa cenușie a nopții. Dinspre stuful aninului se închiagă un vântuleț și își scutură lin aripele ușoare peste sat. Se umflă mai tare vântul și din deal vine la vale ca prin șoapte un glas răstit:

— Lasă-l pe mine!... I-o fac eu! Nici în piatră seacă nu scapă! Să știu că mă bagă în pușcărie pe vieată și tot nu l las până nu l-oi pișcă!...

Vântul se întetește mai mult, nouri de pulbere se ridică în sus și vorbele nu se mai aud...

S'a înoptat. La cărciumă e stânsă lumina; pe uliți nici țipenie de om. Amurgul năranzat s'a închis în umbra fumurie a nopții și prin curți s'au potolit focurile. Din când în când mai trezește liniștea scârțaitul prelung al cumpenei dela fântână, izbește vântul ciutura de visduri și câte o picătură ca de argint viu se scurge dealungul țurturelui. Departe de sat, pe deal ciobanul tot mai face de denie lângă turmă trântit într'o mână. Și până să-l prindă somnul îi mai ține de urt cavatul; el e tovarășul lui și de clipe vesele și de zile triste. Și cântă ciobanul singur, doar cu dorul și cu graiul inimei pustii, și din când în când îl mai îngână clopotul dela gâtul berbecului. Glasul fluierului acel e duios, acel e trist, acel se ridică, acel se coboară până ce se pierde ca o boare lină peste satul din vale, unde a ațipit și liniștea!...

...E în cumpăna nopții. A adormit de mult și cavatul și clopotul. Dorm și ierburile, doarme firea întreagă; doar pe alocurea se mai aude din când în când rumegatul vitelor la esle și câte o răsufare grea. Cerul e senin sticlă;

VIEAȚA ÎN BUCUREȘTI.

— În muzeul zoologic. —

În vasta clădire nouă ridicată anume în capătul șoselei Kiseleff s'a deschis muzeul zoologic, instalat în condițiile cele mai bune atât în ce privește împărțirea pe clase cât și orânduirea fiecărui specimen în parte.

În sala de jos, dela intrare, te întâmpină cu un gest nu tocmai primitiv, un orangutan uriaș care cu o buturugă în labă fâgăduiește par'că o răfuială zdravănă celorce s'au lăpădat de originea-i ilustră. Noroc că cercevelile dulapului de sticlă, în care-i închis sunt destul de groase și ceice trec pe dinainte-i se strecoară, încolo, sfoși, când îi zăresc „gestul“ hotărât.

Lângă orangutan o întreagă armie de maimuțe și maimuțele, de toate mărimile și speciile, cățarate pe crăci, dându-se uța în văzduh sau strâmbându-se unele la altele de par'că ar fi o copie curată a apucăturilor sociale omenești.

Intr'un alt salon de cum intri simți petrecându-te un fior rece, de sus până jos. Aci în borcane de toate mărimile, în dulapuri mari sunt întinse mai toate soiurile de reptile și batraciane de pe fața pământului. Toate animalele acestea hâdoase, ce au prins par'că ceva din răceala pământului și a apei în care trăesc, toate prin urîtenia și fioroasa lor alcătuire te fac să chgeti la vieața plină de primejdii a omului primitiv.

Mai ales când zărești câte o reptilă verzuie mare de vre-o doi coți și cu spatele întărit de două jumătați de aripi cartilagineose, te gândești numai decât la ceea ce o fi fost atunci când multe animale de acestea monstruoase puteau să sboare, să huzurească în pace ori unde!

Intr'un salon tot atât de vast, pești de toate speciile și mărimile, închiși în borcane își arată frumusețea solzilor, podoabele acestea ce te uimesc prin varietatea nuanțelor la fiecă pas.

Și apoi într'un alt salon cetacee uriașe, animalele acestea strașnice de apă ce-și răsfată coapsele grozave în largul mărilor de pe toată fața pământului.

Iar în mijloc, ca un fel de rege al acestor animale, scheletul uriaș al unei balene din Oceanul Pacific ocupă tot mijlocul sălii, lungă de vre-o 20 metri. Și fără să vrei te duce gândul la imensitatea, la haosul de apă în care un astfel de

„individ“ trebuie să se simtă la locul lui, să sburde în pace.

În alte saloane apoi toate soiurile de fiare din codri și crânguri, de pe munți și câmpii — o adevărată trecere în revistă a tuturor frumuseților și grozăviilor singurătăților nemărgenite!

Ce frumos e cerbul atacat de lupi! Cu câtă înfricoșare se scutură când se crede înconjurat de peste tot.

Pe un lup l-a străpuns cu coarnele lui fantastice și acela urlă cu picioarele în sus, în omăt, în vreme ce un altul a sărit în cărca bietului cerb, l-a înfașcat de grumazi și altul își ia vânt să-i sară și el în spinare, iar alții urlând se apropie de prada sigură.

Câtă realitate în darea acestei scene din vieața animalelor!

Iar în saloanele din rândul de sus pasări de toate culorile și mărimile și fluturi fermecători și insecte de toate felurile și nuanțele — o adevărată gamă de culori prin care treci ca printr'o imensă grădină în care dai de toate florile de pe pământ.

Seria flutilor indeosebi e o adevărată uimire pentru ochi — atât de curioase și rare sunt formele și nuanțele. Parecă să-ți închipui numai forma cea mai netchiptă și ai să și dai de un exemplar perfect identic într'un dulap.

Din toate punctele de vedere muzeul e foarte bine orânduit și-și va îndeplini și mai bine rostul cultural fiind foarte cercetat de mii de oameni, când numele tuturor animalelor vor fi scrise și în românește peste tot.

Ori-cum, acesta e întâiul muzeu bine alcătuit la noi, și pe modelul lui așteptăm să mai vedem în curând și altele la noi.

N. Pora.

Modestie.

De vorbă stau doi barzi. Cel june

Cam astfel celuiilalt îi spune:

— Tu ești poet, dar nu ești mare

Vei fi cândva... o știu eu bine

Și cât vei fi de mare 'n versuri

În proză eu voi fi cât tine!

Iar celalalt surâzând, îi zice;

— Nu ești modest deloc, amice!..

E.

înspre răsărit un bulgăraș de nor zorește să ajungă luna de pe urmă. După câteva clipe o fâșie de umbră se lasă peste sat și se făcū mai întuneric. Printre șanțurile dela spatele bisericeii, un fâșit de frunze trezi liniștea și se ivi pe maidan un om. Eră ghemuit într'un zăbun și cu căciula cam trasă pe ochi. Când ajunse în dosul grădinei lui moș State, se oprī o clipă și se uită șerpește în juru-i. Dar nu stătū doar, cât ai clipl din ochi ș'apoi sări purlazul. Ajuns lângă șura de grâu săltă fruntea în sus și cu mâna fără să-i tremure scoase din sân un mototol și îl vâri în snopul de grâu. Deabiă putū să-și întoarcă capul și simți că i-se moaie picioarele și pământul par'că se învartea cu el. O dogoreală de foc îi străbătū zăbunul și par'că îl arse la ficăți. Umbra se trase deasupra satului și-o ploaie de raze dela lună îi străpunse pleoapele. El deschise ochii mari. Focul se întinse pe colțul șurei și limbile dau năvală în paul uscat. Un vâl mulțumitor de răsbunare îi trecū peste fruntea încrunțată și hoțul pieri printre șanțuri...

În câteva clipe flacăra cuprinse toată șura și văltoarea roșie se înalță ca niște limbi de balaur până peste vârful salcânilor, însangerând turla bisericeii. Tot satul fū trezit din somn când văzū prăpădul de foc ce lumină ca ziua ulițele. Părea că s'a aprins cerul așa de mult se ridicase vălvoarea în sus. Moș State n'a putut să ajungă până la foc, a căzut jos la poarta grădinei.

— M'a lăsat sărac oțul!... atât a putut să grăiască și a plâns mult fără glas.

Lelea Catrina, nevasta lui moș State a leșinat de tot barem, nici nu a mai avut grai când a văzut toată munca dintr'o vară în gura focului.

Au sărit toți oamenii din sat, cu hârdaie, cu căldări cu apă, care cu ce i-a fost îndemână, ca să scape grăul, dar n'a fost cu putință căci grăul eră scorjit și focul îl topiă cât clipai din ochi. Și în mai puțin de două ceasuri, toată muncuța lor s'a prefăcut în cenușă...

...Târziu când scrumul fū stâns cu apă, lumea plecā spre case, fiecare cu capul plecat și trist de nenorocirea ce căzuse pe sufletul lui moș State. În auzul satului, în urma a trei oameni cari suiau maidanul de pe ulița mare, se aud ca în șoapte vorbele:

— Eu îmi pui capul că asta Florea al lui Dobrică a făcut-o! Ș'apoi nu-i văzuși zăbunul? l-au găsit la pârleag! Măi, ce căine de om!... Nu se gândește și el că e păcat de Dumnezeu!... Veni alaltăeri din pușcărie și acum altă boțoroagă!... O să-l închidă iar!... Mai bine l-ar lua sfântul!.. Zi doamne ferește; așa i-a fi fost ursita lui!...

Cei trei oameni au cotit după colțul ariei boerești și nu se mai înțeleg vorbele. Iar s'a lăsat liniștea peste sat. Luna a ajuns sus de tot și învălută într'o posghiță de tristețe privește jos

Naufragiul lui Zeppelin.

(Notițe.)

Plieningen bei Stuttgart.

Orașul e însuflețit de o mișcare, pe care n'o vezi decât în mari clipe hotăritoare, în care se fac și se desfac destinele popoarelor. Piețele publice sunt înțesate de lume, pe strade toți fug zoriți spre locurile largi, spre înălțimi; grădinele restaurante rămân goale, cu toate că e vremea cinei, tranvaele deabiă se mișcă încărcate de lume, automobilele zbârnăie vertiginos spre periferia orașului. Pe case falfăie drapelulele, în văzduh plutește un suflu de sărbătoare.

— Vine, trebuie să vină!

La colțuri se cetesc cu nesat, cu patimă, ultimele telegrame afișate; în fața localelor jurnalelor lumea se înghesue înfrigurată, cerând știri.

— Vine negreșit, între șapte și opt de bunăseamă.

O boare ușoară răcorește obrazul, amurgul se lasă tot mai mult, luna în primul pătrar strălucește tot mai limpede pe cerul senin, întunecând cu strălucirea ei lumina globurilor electrice.

Dar minunea așteptată nu se vede și încet după desamăgirea posomorită vine răbdarea potolită, lumea devine tot mai rară, orașul intră în liniștea pustie și tăcută a nopții.

În dimineața următoare un strigăt aleargă din casă în casă. Cu răsuflarea înneacă, frecându-se la ochi, cu inima svăcnind, neștiind bine de nu se întâmplă poate o mare nenorocire, fiecare se desmetește.

În ceața străvezie a dimineții reci de sfârșit de vară, se deslușește alb, corpul uriaș al balonului. Încordarea stăpânește sufletele tuturor. Înainteză domol deslușindu-și tot mai mult liniile elegante, legănându-se și evoluând ușor ca o pasere leneșă, stăpânindu-și mișcările cu cărma care se deosebește la unul din capete. Ceața se împrăstie și cele dintai raze ale soarelui poleesc nacelele de aluminiu cu strălucirea lor sclipitoare.

Grupurile mici de privitori tac stăpâniți de o admirație ce are ceva din adorarea divinității, grupele mari izbucnesc în strigăte puternice, care totuș sunt ridicol de slabe în mărăția tabloului acestuia.

Oamenii din popor, hrăniți zi de zi cu scrisul ziarelor mărunte, fac reflecții banale asupra viitoareii flote aeriene, asupra Germaniei invincibile.

colibele peste cari iarăși și-a întins somnul aripele...

— Dar unde aleargă lumea aia fă Călıno? și femeile se sculară dela umbra salcâmului.

— Apoi, voi o palmă de loc aci și nu știți nimic! Auzi că au venit jandarmii!... Și femeile o rupeau cu toate la fugă.

În fața primăriei s'a strâns tot satul. Unii oameni stau mai departe pe marginea șoselei, iar alții mai îndrăzneți s'au apropiat până lângă prag și cu căciulele în mână ascultă înăuntru. Din când în când se aude până afară gura jandarmilor și femeile se dau îndărăt.

De-odată începū să fugă lumea din fața primăriei; copiii se împiedeau peste șanțuri, căzând unii peste alții. Jandarmii eșiseră afară cu Florea al lui Dobrică legat cu fiare. Pușcăriașul nu se sinichisea, eră învățat cu cătușele de mână. Unii îl blestemau, alții ziceau: „Doamne ferește“ și-și făceau cruce. Au pornit jandarmii cu pușcăriașu pe ulița Mare. Lumea a pornit și ea în urmă, mergând fiecare până în dreptul casei. Numai o femeie cu ochii plânși, cu doi copii după ea și unul mai mic în brațe nu s'a despărțit.

Când a ajuns alaiul în dreptul curții lui moș State, bătrânul stătea trist pe prispă; a privit mult în urmă și când a văzut copii ținându-se de rochia măsii și strigând: „mamă, tata

Dar deodată uriașul pare a se apropia îngrijitor de pământ.

— Nu se poate, e efectul depărtării, dispare numai după dealuri.

— Nu se poate.

Nedumerirea se zgrăvește pe fețe. E doar proba hotăritoare de douăzecișipatru de ceasuri, e la întoarcere, după un drum de urale și de entuziasm neînfrănat. Dacă se lasă pe pământ biruința e perdită.

Și totuș e adevărat. Lumea nu-și crede ochilor. Dar lunetele urcate în pripă pe coperișurile caselor, nu se pot înșelă. E chinuitor. Iarăș, a nuștiu cătea oară, un accident, un șurub frânt, o nenorocire.

Lumea începe să alerge, din oraș, din satele din jur, spre locul coboririi. E o goană nebună. Automobilele se reped ca fulgerul răscolind în nouri praful drumului, trăsuri, biciclete, ofițeri și soldați călări aleargă spre locul întâmplării, unde se petrece parcă nu mai puțin decât o nenorocire națională.

E la amiază.

Pe câmpurile ce poartă pânea, pe ici pe acolo secerată, se mișcă lumea în zăduful verii ca la un pelerinagiu. Cetele ce vin și se duc se țin lanț. Întrebări fugare zboară pe buze:

— Unde e, mai e departe?

Iată-l!

De pe un dâmb al câmpului întins, îl vedem legănându-se în mijlocul livezilor verzi de otavă fragedă. Un cort uriaș ce-ar putea acoperi un târg întreg. Ne stăpânește un sentiment ciudat, parcă o făptură din alte lumi s'ar fi coborât printre noi să ne aducă vești de pe tărâmurile nestrăbătute. De jur-impresur se îngrămădește mulțimea felurită a curioșilor de toată mâna: Țărani cu uneltele în spinare, țărance cu droia de copii după ele, lucrători cu privirea întunecată, răzimați pe biciclete, automobiliști cu ochelarii, mantaua și șapca caracteristică, fete îmbrăcate în alb, copii veseli, bătrâni uimiți — un amestec felurit de fețe, de porturi, de expresii.

De jur-impresur soldați călări țin mulțimea la distanță. În jurul nacelelor de aluminiu vorbesc încet cu un accent de îngrijorare, ofițeri, ingineri, profesori.

Privim cu ochii noștri de profani scheletul care poartă învâlișul alungit ce închide baloanele propriu zise; privim patru elice laterale, mici,

nu merge acasă?!”, l-a podidit și mai mult plânsul pe moșneag.

— Iar o să-l închidă! Vai de copilașii ăia!... Despre partea mea poate să-i dea drumul!... Cunculița mea dintr'o vară... tot s'a dus toată — în vânt!... Și bătrânul se puse pe plâns ca un copil....

Ion Chiru-Nanov.

Dintr'un carnet.

De o sută de ori au fost mai mulți scriitorii de talent, decât școlile literare. Ceeace nu înseamnă că primim cu mai multă dragoste o școală nouă, decât un scriitor de talent...

Bunul simț înlocuiește toată cultura.

Dacă nu vorbești despre ea și dacă nu-ți place să vorbești de rău pe altele, nu vorbi niciodată unei femei, despre femei.

Atâția „cuminți“ sunt pe lumea asta, încât nu mai încap înțelepții...

O singură înțelepciune există într'adevăr: să dai tot ce-a fost și tot ce va fi, pentru clipa de față.

E frumos ceeace e rar. Iată de ce îmi plac nebunii, când pământul e plin de cuminți.

surprinzător de mici, privim cârma: e o coadă lată și două mari cutii laterale pentru prins vântul; privim nacelele și întreg complexul de fire electrice, de sârme, cari cârmuesc puterea aceasta ce sfidează văzduhurile; privim această creațiune îndrăzneată a minții omului și nu ne putem împacă cu sălbătăcia gândului aceloră, cari văd în ea numai o mașină de pustiire și de moarte:

Dar natura nu se dă învinsă. Ea pare a râde de îndrăzneala acestora ce vor s'o înlănțue și s'o stăpânească și-i ține acuma în loc, sfărâmandu-le planurile și bucuriile. De bunăseamă nici astăseară nu vor putea porni mai departe... Bătrânul Zeppelin nu-și perde firea. Voinic și sprinten în vârsta lui înaintată, impunător și distins în podoaba părului și mustăților lui albe, el discută liniștit și senin, aproape zâmbitor, însuflând tuturor nădejde și credință.

E optimismul neînduplecat și neșovăitor al rasei germane în floarea sănătății ei.

Bătrânul se duce dela o vreme să pună la cale cele de trebuință pentru drumul mai departe.

Deodată ca o amenințare se desprinde din văzduhul liniștit un vânt violent, care amenință a furtună. Țărușele, ancorele, mâinile soldaților, care țineau frânghiile se descleață; câteva clipe de înmărmurire mută; balonul esmuls, târit cu repeziciune o bucată, izbit de arborii șoselii, cari se frâng în jumătate... Un tunet surd... O flacăra care pâlpea ca o pară înfricoșată de iad, câteva clipe și apoi schelăria de aluminiu se năruie pe pământ.

Un vaet innăbușit de durere și de groază.

Gondolele sunt răsturnate, helicele frânte, totul fumează încă răspândind mirosul de benzină și de cauciuc ars. E scheletul inspăimântător al unui monstru, lung, fioros — dar înfrânt.

Soldații trag cordon de jur-impresur. În mijloc desnădejdea deabiă stăpânită, lumea se îngrămădește din nou; vestea se răspândește într'o clipă și în ceasul următor tot ținutul e răscolit ca de răsmeriță.

Peste capetele tuturor plutește o jale care-ți face milă și care multora le va fi adus lacrimile în ochi.

G. C. Ionescu.

Lectura inteligenței noastre.

Intr'un articol publicat anul trecut am spus, că inteligența noastră, cu mare predilecție ce-țește fleacurile literaturii maghiare — literaturii de geșeft — ignorând astfel frumoasa noastră literatură românească, ignorând-o într'un mod atât de condamnabil, că mulți, foarte mulți surtucari de ai noștri n'au cetit o singură strofă din poeziile lui Vlăhuță, Coșbuc, Goga, sau o singură pagină din proza lui Sadoveanu, Brătescu-Voinești, Sandu-Aldea, și alți scriitori contemporani români.

Revin de nou asupra acestui fapt trist și dureros, care din toate punctele de vedere e nespuse de condamnabil, căci are ca urmare totală desprețuire și ignorare a literaturii noastre, dar totodată trebuie să ținem cont și de înrăurinta bolnăvicioasă și demoralizătoare ce exercită asupra consumatorilor acestei literaturi obscure, lipsită de cea mai elementară noțiune de artă și realism.

De un timp relativ scurt, orașele din provincie sunt inundate de o sumedenie de „novele“ și „romane“ tipărite în fascicule format mare, având pe copertă portretul vreunui „cel mai renumit detectiv american“ — sau — „englez“ și câte o ilustrație colorată, în care senzația întotdeauna ocupă loc de frunte. De sine înțeles apoi, titlul novelei sau romanului încă e cât numai se poate de bătător la ochi.

Aceste „novele“ și „romane“ traduse în limba maghiară și germană, și în contra cărora au protestat chiar și maghiarii, mult și cu mare

plăcere sunt cetite — onoare excepțiilor — și de inteligența noastră.

Execuția tehnică a copertei a amintitelor fascicule, — din motive binepricepute — e atrăgătoare, conținutul lor însă e senzațional până la îngrozire, e scandalos, e imposibil.

Spre dovedirea acestor afirmațiuni, îmi permit să fac următoarea schiță, palidă și fugitivă a unei părți dintr'un astfel de „roman“ ce poartă sugestivul titlu de „Cea mai periculoasă bandă de spărgători din New-York“.

Un tânăr detectiv urmărește pe stradele New-Yorkului pe un spărgător foarte isteț și viclean, care face parte din aceea bandă periculoasă.

Spărgătorul văzându-se într'o poziție atât de critică, intră într'un birt mizerabil. După o vreme îl urmează și detectivul. În birt sunt vreo treizeci de oaspeți; prada sa însă lipsește.

Târziu apare spărgătorul, care acuma e travestit, are cu totul altă înfățișare, fiind el absolut de necunoscut. Detectivul însă, la cea dintâi privire ce a aruncat asupra spărgătorului, îl recunoaște.

Spărgătorul părăsește birtul; tot astfel și detectivul. După o urmărire desperată de câteva ore, spărgătorul dispare pe poarta unei case dintr'o stradă laterală; stradă îngustă și murdară din apropiere de Chatham-Square.

„Aici e cuibul spărgătorilor“ își zice cu bucurie detectivul și intră și el în aceea casă.

În coridorul îngust e întunec ca sub pământ; detectivul însă își continuă calea înainte, până ce o mână puternică îl prinde de grumaz.

Detectivul spune că e spărgător de profesiune și dorește să-și desfacă marfa. Insistă să fie introdus înăuntru. Sentinela îl face atent, că dacă a spus neadevăr, poate fi sigur, că cu viața plătește aventura sa.

Detectivul deși știe, că viața îi e în cel mai mare pericol, hotărât și fără nici o teamă urmează pe sentinela, care la un timp oprindu-se, a deschis o ușă și a împins pe detectiv într'o pivniță întunecoasă, plină de fum și de miros infectat, insuportabil.

După scurtă vreme ușa se deschide de nou, o voce din întunec îl felicită că e atât de curajos, iar o mână nevăzută apucă de umăr pe detectiv și îl conduce într'o odaie mare, luminată, — cuibul spărgătorilor.

Detectivul jubilează de fericire. Vinde nește prețioase, oroloage, inele, brațare, și de oarece a făcut impresie bună asupra căpeteniei spărgătorilor, e inițiat în mai multe secrete a bandei; i-s'a făcut apoi propunerea, ca și el să ia parte la o spargere însemnată, care va avea loc seara următoare.

Detectivul cu toată plăcerea consimte la aceasta, apoi după ce se înțelege cu spărgătorul încredințat cu spargerea din chestiune, că mâine seară unde să se întâlnească, părăsește casa...

Mă opresc aici. N'am cetit mai mult, căci cu dispreț, cu scârbă am aruncat romanul din mâni.

Deslegarea „enigmei“ e foarte ușoară. A urmat arestarea bandei de spărgători, iar „renumitul“ „neîntrecutul“ și „genialul“ detectiv e ridicat până la al șaptelea cer.

Întreb:

E admisibil, că detectivul cu o singură privire și îndată să recunoască pe spărgător, care s'a travestit așa de bine, că a fost absolut de recunoscut?

E admisibil, că detectivul fără a ține seamă de eventualități, orbiș să intre în casa aceea, unde s'a refugiat spărgătorul, care, sigur, fiind aceasta cel mai natural lucru, a atras atențiunea sentineleni asupra pericolului și a povestit camarazilor săi, cum vreme de câteva oare a fost urmărit și cu câtă greutate a putut scăpa?

E admisibil, că spărgătorul urmărit, la vederea prigonitorului său, să nu îl recunoască, abia după câteva clipe cum i-a scăpat din ghiare?

E admisibil, că niște spărgători atât de rafinați, să nu bănuiască absolut nimic asupra detectivului, îndată să-l inițieze în secretele lor atât de scump păstrate și a căror trădare e identică cu nimicirea lor; să-i facă propunerea ca să ia parte la o spargere proiectată, punându-l în curent cu toate măsurile luate și planurile făcute, iar după toate acestea, întocmai ca cel mai devotat membru al bandeii, să părăsească casa?

Nu, nu e admisibil, pentru că imposibilitatea materială și absurditatea extremă cu prea mare dragoste își dau în capete!

În contra introducerii în casele românești a astorfel de „novele“ și „romane“ atât de bolnăvicioase și demoralizatoare, trebuie să luptăm cu toată hotărârea; inteligența noastră care simpatizează cu astfel de literatură obscură, a cărei scop absolut nu e ideal ci pur material, trebuie să rupă cu prezentul păcătos și cu toată dragostea să îmbrățișeze frumoasa noastră literatură românească.

Este deci datorință sfântă a ziaristicii noastre, ca să-și ridice vocea de protestare, explicând însemnătatea lucrului, și cu atât mai mult, că nu e exclusă posibilitatea, că astăzi sau mâine vre-un editor străin, ne dă în traducere românească astfel de „novele“ și „romane“, ceea ce va fi un mare dezastru pentru literatura noastră.

Alex. Țințariu.

ECONOMIE.

VI.

Sistemele cooper. Schulze-Delitzsch și Raiffeisen.

Dacă am văzut că Schulze-Delitzsch și-a ivit sistemul său cooperativ, potrivit condițiilor vieții economice din orașe, vom întâlni acum ideile lui Raiffeisen născute dintr'o concepțiune cu totul deosebită și prielnice în mijlocul gospodăriilor câmpenești...

*

Raiffeisen nu a fost — cum s'ar putea crede — un om al teoriilor, un cercetător științific de cabinet, — întreaga lui cultură, îndeosebi de aceea a tuturor măiestrilor cooperatori, are un caracter exclusiv religios. Biblia a fost cartea înțelepciunii pentru umilul, — „profet“ de pe țărmurile Rinului. Și tocmai prin credința sa nestrămutată, prin iubirea adevărată, neprihănită de oameni, prin sacrificiile-i nenumărate, acesta și-a dobândit o strălucire vie și neperitoare vieții pământești aproape obscure.

Raiffeisen a fost un spirit unilateral, — aceasta e neîndoelnic — și, ca toate spiritele unilaterale în genere, era un bigot, un sclav al ideilor ce le propovăduia...

La baza sistemului său cooperativ, întâlnim ideea caritativă, — reflectarea în chestiunile sociale a unei culturi cu caracter pronunțat religios.

Raiffeisen vede cu măhnire în noile forme ale vieții sociale, mai mult o sălbătăcie ascunsă decât o civilizație adevărată, și-și explică toate relele inerente economiei sociale de azi, mai cu seamă prin „păgânismul“ modern...

Înapoi către credință, mântuire! Să înturnăm în viața luptelor barbare de clase, — creștinismul senin.

Mizeria socială provine din faptul că fratele și-a uitat de frate, că oamenii se privesc între ei cum se privesc fiarele inflămnzite... „păgânismul“ epocii noastre iată *causa causarum*, după părerea bietului părinte Raiffeisen, a conflictelor sociale...

Și oare nu avea dreptate?

Personalitatea lui Raiffeisen, în afară de concepțiunea tristă asupra lumii se deosebea în viața practică printr'o voință neînfrănată, printr'un caracter dârj, uneori supărător, dar întotdeauna hotărât...

Un bun prieten al său ne spune: dacă-l cunoșteai *deaproape* pe Raiffeisen, erai nevoit să-l stimezi, nu ai fi putut însă să-l iubești...

O fire închisă în sine, oțelită în amara luptă pentru existență

Raiffeisen a învățat în „școala vieții“ să știe să sufere, să sufere pentru sine și ai săi, fără ca să strige vre-o dată, fără a se plânge de durerile și nenorocirile-i proprii...

Și aceasta fire închisă, chemată pentru fapte neperitoare, în care nu poate pătrunde privirea banală, ascunde în sine o armonie divină... Credința stăpânește toată ființa lui Raiffeisen. Și credința îl mângâie, când durerile loviturilor vieții ai fi crezut că îl răpun.

În toată viața-i bogată în peripeții și împodobită de o muncă neîncetată, Raiffeisen a rezistat ca o stâncă de granit, veșnic bătută de valuri, și a îndurat și s'a trudit ca un martir pentru cei suferinzi.

Spiritul lui simplu — aproape naiv — își făurise o filozofie a vieții luată din inima sa caldă și însuflețită de adevărul creștinism.

În chestiunea socială, el avea o părere, o credință proprie... Sistemul său cooperativ — dacă cooperatiunea lui Raiffeisen poate intra în cadrele orânduite ale unui sistem ruginos — este „socialismul creștinesc“...

Iată, rezumată, părerea „părintelui Raiffeisen“¹⁾ prin însăși cuvintele sale:

„Se zice că iubirea se răsplătește cu iubire“.

Îngrijirea plină de dragoste din partea claselor înstărite pentru cei săraci, prin cooperative, precum e cazul cu societățile de credit și economie, e singurul mijloc ca să întemeieze societatea potrivită a viitorului și ca să răpească puterea de viață a partidului de răsturnare socială. Acesta este „socialism creștinesc“.

Felul cum a înțeles Raiffeisen cooperatismul este, într'adevăr, de esența „socialismului creștinesc“.

Dacă socialismul propriu zis tânteste emanciparea (emancipare, luat în sensul larg al cuvântului) claselor de jos, prin forțele lor proprii, independent de voința claselor de sus, — apoi „socialismul creștinesc“, împărțit și de Raiffeisen, socoate a ajunge țelul socialismului (emanciparea claselor muncitorești) cu ajutorul și prin convertirea claselor de sus... Socialismul propriu — zis apelează numai la forțele claselor proletare, și prin luptă se străduie să-și ajungă scopul, prin lupta, luată ca putere fundamentală a vieții:

...Der Krieg hat auch seine Ehre
Der Beweger des Menschengeschicks;²⁾

Socialismul creștinesc, prin cooperativele după sistemul Raiffeisen, înlocuiește lupta cu iubirea și frățirea; puterile de căpetenie ale acestuia, astfel sunt cu totul opuse ideilor socialismului propriu zis...

Pentru Raiffeisen cooperativa nu era decât un mijloc în vederea marelui scop: transformarea morală a întregii societăți și schimbarea stării materiale a claselor de jos, prin ajutorul celor de sus.

Cooperativa raiffeisiană înfățișează o obște — nu atât de persoane cu interese materiale comune cât o comunitate în primul rând urmărind scopuri morale, caritative...

„Iubește pe aproapele-tău“, — e deviza înțipărită pe frontispiciul clădirii sistemului cooperativ Raiffeisian...

S'ar putea bănuși că un asemenea vizitor al fericirii omenești, ar fi fost lipsit cu desăvârșire de spiritul practic și de organizare... O asemenea bănuială nu corespunde realității.

E curioasă, surprinzătoare împărecherea înaltului idealism cu spiritul de inițiativă și pătrunzător în toate împrejurările și condițiunile lo-

¹⁾ Atât de adâncă a fost înrăurirea sa sufletească asupra țărănilor, încât aceștia l-au numit și-l numesc azi „părinte“ și „tată“.

²⁾ Din Fr. vm. Schiller: Die sprant vom Messina.

cale în personalitatea „părintelui Raiffeisen“; ea nu se explică decât ca rezultatul forțelor sufletești — ale acestei personalități: *credința și energia*.

Ca teoretic, Raiffeisen nu a produs aproape nimic¹⁾ Și ce a produs, mai cu seamă la început, nu este înălțuit sistematic; în toată lucrarea sa — se observă însă, aproape la fiecare pas, înrăurirea exercitată asupra lui de către scrierile lui Schulze-Delitzsch, care, întru cât privește cultura generală, era cu mult superior modestului Raiffeisen primar sătesc, — mai târziu ajuns, — ca să-și întrețină viața lui și a familiei, — mic negustor...

Și, când ne dăm bine seama de cultura, de felul de trai al „părintelui Raiffeisen“ trebuie cu adevărat să ne mirăm de „licărirea genială“ — de ideile cooperative, ce au fost propovăduite de acest obscur și modest profet²⁾.

Idei cooperative originale, găsim la Raiffeisen și le vom cunoaște de aproape în numerele viitoare.

Dr. I. Răducanu.
(Va urma).

HANUL DELA STENA.

— Roman din viața macedonenilor. —

De Daniel Vodena.

Partea a II-a.

XIV.

(Continuare).

Acum, mâinile se încheșaseră. Simțeau toți că ceva neobișnuit o să se întâmple.

Preotul tăcea.

— Nu înțelegi părinte că trebuie să-ți începi iarăș slujba, în limba Domnului? Iată aci, douăzeci de creștini, cari vor să asculte rugăciunea botezului. Oamenii aceștia nu știu românește — și ei vor să se închine!

Bătrânul izbucni:

— Să se ducă în altă parte dacă nu știu! Aici noi ne închinăm lui Dumnezeu în limba părinților noștri, în limba pe care o înțeleg femeile și copiii noștri...

Și iarăș răsună cântecul de sărbătoare:

— În Iordan botezându-te tu Doamne!...

Sute de guri cântau acum, cerând parcă binecuvântarea și paza lui Dumnezeu.

Antarții se frământau. Se uitau unul la altul se uitau la diaconul mititel și cu capul mare — și frecau pământul cu patul carabinelor.

Unul din ei, — un om voinic, cu sprâncenele stufoase — se desprinsese din șir și înfișându-se amenințător în fața preotului, îi arată pușca:

— Ascultă, părinte — și glasul ăsteia mi se pare că merge la Dumnezeu, hai? Or vrei să te duci și d-ta acolo?

Atunci, o undoire de val trecu dintre săteni. Un tinăr înalt își făcea drum cu coatele și eșind din rând, se năpusti la antarț, îl împinse de lângă preot, se apropie mult de fața lui și apucându-l de mână, îl sguđu:

— Ce vrei?

Ochii flăcăului ardeau, iar fruntea i-se roșise. Antarțul, speriat întâi, se liniștise acum.

— Băiete, ești cam îndrăzneț!

Și îl prinse în brațe.

Tânărul se smuci și în vâlmășagul luptei, lovi pe grec cu pumnul în obraz.

Preotul, tremurând, se apropiase să-i despartă.

— Tată!.. îl muștră flăcăul. Dă-te la o parte, tată!..

Sătenii începuseră să murmure. Dar fierul celor douăzeci de carabine, întinse spre ei, îi

¹⁾ Vezi: Insoțirile de credit etc... Îndreptare practică de F. W. Raiffeisen. Sibiu 1895, traducere de Dr. A. Brote. Aceasta e singura operă mai de seamă a măestrului cooperativ.

²⁾ Vezi frumoasa lucrare a prof. Dr. Martin Fassbender: *F. W. Raiffeisen in seinem Leben, Denken und Wirken* etc.. Berlin 1902. — Lucrarea cuprinde multe amănunte asupra personalității lui Raiffeisen.

ȘTIRI.

opri în loc. Nu puteau face nimic, căci nu eră niciunul înarmat.

Cu ochi înmărmuriți de groază, ei priveau lupta. Băiatul preotului, brațe în brațe cu antartul, se tăvăleau pe pământul înghețat, se ridicau, se loveau, se mușcau. Unul cădea, celalalt se ridică, se îmbrățișau iar și iar cădeau. Deodată, un strigăt de durere, se ridică din grămadă de jos: flăcăul scosese cutitul din brăul antartului și-l înfipse în piept până'n prăsele.

Acum, unul din luptători eră întins pe jos, nemișcat, iar celalalt cu ochii roșii, cu cutitul însângerat în mână, căută încă o pradă.

Dar, antartii îl înconjuraseră.

Glasul pițigăiat al diaconului țipă:

— Nimeni să nu se miște! Un fiu al domnului a fost ucis aici, de tâlhari. Tâlharii să-și ia plata. Impușcați-l!

Preotul bătrân, se repezi printre antartii, și îmbrățișându-și copilul îi făcu scut din trupul său.

— Hai, popo, dă-te la o parte! strigau ucigașii.

Cine-ar fi cunoscut acum, în bătrânul care se târa în genunchi, pe preotul mândru de adineauri? Bătrânul plângea, își frământa mâinile, ridică ochii la cer și se ruga de antartii.

— Degeaba părinte!... rânjea diaconul. Tovarășul nostru a murit aci, de mâna băiatului tău!... Ce să-ți facem! Iertare nu e, părinte, nu-ți mai pierde vremea!... Ce? Nu! Lasă, nu-mi mai sărută mâna! Lasă părinte, nu te mai rugă! Nu plânge părinte că nu-ți șade bine! Cum, să te omorâm pe d-ta în locul lui? Vezi-ți de treabă părinte! Vezi-ți de treabă!...

Și îl împingea ușor, căutând să scape de el. Bătrânul se târa în genunchi, pe urma ticălosului. Lacrimi mari, îi umpluseră ochii ridicați la cer, îi brăzdau obrazul, se prelingeau pe barba albă, și îi cădeau pe mâinile împreunate.

Plângea bătrânul acum, cu fruntea descoperită, cu sfintele odăjdii țarite pe zăpadă. Toate inimile tremurau, gurile erau mute.

— Despărțiți-l! strigă diaconul Antartii desfăcând brațele încheștate ale bătrânului și-l smulseră dela sânul băiatului.

— Impușcați-l! se auzi iar glasul pițigăiat și carabinele se ridicară, cocoșele trozniră.

— Să nu văd eu! Să nu văd eu! gemu bătrânul.

Și alb ca luna, cu ochii uscați acum, cu părul vălvoi, cu mâinile întinse, el se năpusti pe câmp.

În urma lui, răsună un bubuit scurt — și sgomotul înăbușit al unui trup ce se prăbușește.

Antartii suflară în fumul carabinei și, în frunte cu diaconul, încălicară.

— Spuneți-i popei că Duminecă venim iar! Dară mai are încă un fecior, să-l trimeată să ne sfătuim!...

Diaconul mai privi odată batjocoritor, spre sătenii uluiți — și lovii calul cu călcăiul.

Câteva clipe după aceea, — și ceata de antartii cotise șoseaua de pe lângă deal, depărându-se de satul românesc uitat de Dumnezeu în scorbura muntelui... (Urmează.)

Din toată lumea. Cunoscutul explorator danez Erichsen împreună cu unul din tovarășii săi, și-au găsit moartea într-o avalanșă de zăpadă din insula Groenland.

— Vineri s'a jucat în Constantinopol pentru întâiaoară piesa națională turcească „Bessa“. Au asistat vre-o 3000 de persoane. Intre acte s'au ținut discursuri patriotice.

— Inceputuri de răscoală se vestesc în Albania.

— Se anunță din Atena, că cei 370 de soldați, cari formează garnizoana rusească din Creta, au fost rechemați. Acești soldați vor părăsi în curând insula.

Asociația la „Șimleu“. Anul acesta adunarea generală a „Asociațiunii“ s'a ținut la hotarele ținutului locuit de români, în acele ținuturi, unde a văzut mai întâi lumina soarelui marele român Bărnuțiu. După o noapte nedurmită ajungem la Cizer, unde venise întru întimpinare public numărös cu preoți și învățători în frunte și unde după frumoasele cuvinte ale vicarului *A. Barbulovici*, ale preotului *Orian* și ale țaranului *Boca* la care le-a răspuns vicepreședintele „Asociațiunii“ *A. Bărsan*; ne-am îndreptat cu toții în grădina învățătorului pensionat *Liscan*, unde s'a servit un prânz din partea comitetului aranjator din Șimleu. Incetul cu incetul oboseala a dispărut și în locul ei legăturile de prietenie tot mai mult s'au cimentat. N'au lipsit nici toastele. D-l *A. Bărsan* a ridicat paharul pentru stăpânul casei, vicarul *Barbulovici* pentru dame. Pe la 5 oare d. a. ajungem cu toții la Șimleu, unde ne-am împărșiat pe la quartirele designate.

Seara la 8 oare convenirea de cunoștință. D-l *Ioan P. Lazar* în numele comitetului aranjator salută oaspeții veniți la adunarea generală, căruia îi răspunde profesorul din Blaj *Ioan F. Negruț*. Au mai tostat vicarul *Barbulovici* și preotul *Const. Lucaci*. S'au auzit cuvinte duioase, înflăcărâte, cuvinte pline de înțelepciune izvorite din suflete curate, s'au auzit cuvinte pline de dragoste, cari așa de rar se aud pe noi. Printre aceste cuvinte răsună ca un ecou al crezului nostru doina românească, cântată de tarafal de lăutari din Sibiu, al lui *Niculita Brașoveanu*.

Vinerea s'a ținut serviciul divin, la care a oficiat cu asistență număroasă vicarul *Barbulovici*. Răspunsurile liturgice le-a făcut corul teologilor din Gherla. După liturgie pe la 11 oare s'a început prima ședință a adunării generale. Discursul de deschidere al viceprez. *A. Bărsan*, a fost unul din acele discursuri care rămâne imprimat în memoria ascultătorului. Cuvintele pline de convingere și entuziasm ale acestui tânăr academician au deșteptat nădejdi și emoții, de au pătruns în conștiința ascultătorilor și vor servi totdeauna ca un imbold și mai mare la muncă. După salutul protop. *Barbulovici*, al protopopului *Vicaș* și al învățătorului *Oltean*, d-l *Dr. D. Stoica* prezintă „Monografia comitatului Sălăgiu“ alcătuită de d-sa și d-l *I. P. Lazar*. Se alege comisiunile pentru: examinarea raportului general, pentru censurarea socotelilor și înscrierea de membrii noi, după care secretarul „Asociațiunii“ d-l *Octavian C. Tăslăuanu* cetește conferența sa despre prozatorii mai noi ai literaturii românești: *Sadoveanu*, *C. Sandu-Aldea* și *I. Agărbicianu*. Studiul acesta făcut cu multă pătrundere și obiectivitate într-o limbă frumoasă românească a fost ascultat cu mult interes. S'a exprimat dorința să se publice această conferință și pentru cei care n'au avut ocazie să o asculte. La 2 oare a fost banchetul cu 400 de tacâmuri, la care a luat parte și o mulțime de țărani. S'a tostat pentru Împăratul (d-l *Bărsan*) pentru comitet (d-l *G. Pop de Băsești*), pentru președintele „Asociațiunii“ (d-l *Barbulovici*), pentru autorități (d-l *E. Ungurianu*), pentru învățători (d-l *I. F. Negruțiu*) și un țaran inteligent pentru cărturarime. După amiază d-l *Romul Simu* a ținut interesanta sa conferință economică, după care s'a deschis expoziția etnografică aranjată de reuniunea femeilor române din Hunedoara. Seara, în pavilionul ridicat anume pentru scopul acesta, a avut loc reprezentarea piesei originale în 4 acte: „*Moise Păcuraru*“ de *Dr. Dionisie Stoica*.

Sambătă la 10 oare s'a ținut a doua ședință a adunării generale tot în biserică. Raportorii ceteșe hotărârile diferitelor comisiunii și după mici discuții se ia la cunoștință raportul general și se dă absolutul obicinuit. Seara, pe un timp

foarte nefavorabil a avut loc concertul alcătuit cu mult gust. S'a cântat aproape din toți compozitorii noștri de aici și dacă vremea n'ar fi fost așa de vrăjmașe, concertul ar fi avut o reușită din cele mai frumoase. A plăcut mult piesa: *Constantin Brâncoveanu*, condusă de însuși compozitorul *Iacob Mureșan*. Acesta se poate considera ca punctul culminant al concertului. Sub impresia minunatelor acorduri muzicale, lumea s'a încins la joc care a durat până târziu.

Pentru străduința comitetului aranjator, care a depus atâta muncă în aranjarea festivităților nu avem decât cuvinte de mulțămire, și recunoștință. Îndeosebi d-lor *I. Lazar* și *Dr. D. Stoica* li-se cuvine multă laudă pentru activitatea lor.

Azistent.

Episcopul Popea a lăsat 250.000 coroane pentru scopuri culturale, în diecea Caransebeșului.

Fapta aceasta încunună vieța plină de pilde înălțătoare a regretatului episcop.

„*Tribuna*“ din Arad, strămtorată de argumentele aduse de revista noastră în chestia școalelor, ocolește acum chestiunea și o ia razna pe calea atât de bătătorită a insultelor. Manopera e învechită. Noi cerem să ni se răspundă cu argumente, nu cu ironii ieftine. De altfel, cetitorii noștri s'au luminat în ceea ce privește școalele. Scrașnirile de dinți și pumnii încheștați nu ne mai interesează: le lăsăm pe seama confratelui arădean.

D-l Dr. Ion Dordea și-a deschis cancelaria advocațială în Ocna Sibiului (*Vizakna*).

Intr'un ceas bun!...

Dușmanii noștri. Ne trimite cineva două ziare din Ploești, în cari se găsesc articole de interes pentru noi. Intr'unul din acele ziare — „*Biruința*“ îi zice — suntem foarte înjurați, noi Ardelenii. Cică suntem mai răi ca *Ovreeii*: că facem celorlalți români o concurență necinstită în comerț și în literatură: că suntem niște „analfabeți răioși“; că prin viețuirea împreună cu Ungurii luăm dela dânsii obiceiuri proaste, — tot acuzații cari se pot celi și în alte ziare ale unor nenorociți. — Celalalt ziar trimis nouă tot din Ploești, este organul liberal „*Luptătorul*“, Acesta ne ia apărarea și ne spune cine sunt *românii* dela „*Biruința*“ cari ne înjură așa de nesăbuit. Zice că ar fi: bulgaro-grecoteii *Anton Camburopulos* și *Cristea Siminoc*, doi „șantagiști“, cari „practică raporturi sexuale anormale fiind homosexuali, fapt care poate fi stabilit cu ușurință“... Afurisiți de levantini! Cum nu încap ei de noi!

Adunarea municipală a comitatului Sibiu a hotărât, în ședința de Luni, clădirea unei cazermi de cavalerie, împovărând populațiunea din Sebeșul-săsesc cu noi impozite.

Puținii membrii români, cari au fost de față, au combătut cu argumente tari hotărârea adunării. Dar sașii au votat în unanimitate pentru zidirea cazarmii, așa că argumentele invocate de dnii *Nicolae Ivan*, *Sergiu Medean* și *Zevedeu Murășan* au rămas fără nici un rezultat.

Vom reveni.

Deputații slovaci au pornit și ei mișcări populare pentru obținerea votului universal.

Un complot împotriva sultanului a fost împedecat zilele trecute.

Un grup de funcționari din diferite departamente, au fost descoperiți pe când puneau la cale asasinarea lui *Abdul-Hamid*.

Funcționarii aceștia, sunt partizani ai fostului regim și n'au încetat a fi în legătură cu personagiile îndepărtate de Sultan după restabilirea constituției.

Numărul celor surprinși pe loc e de 18. Ei au fost întemnițați și sunt bine păziți, ca să nu cadă pe mâna poporului, care amenință să-i linșeze.

Studentii croați continuă să boicoteze universitatea din Zagreb.

Ca mijloc de constrângere pentru studenții slabi de ingeri s'a ales publicarea numelor prin ziare și infierarea lor ca vânzatori de neam, în cazul când ar depune vre-un examen la aceea universitate.

În Persia turburările continuă. Mișcarea tinerilor turci, care a avut ca efect constituția, a atras atenția lumii asupra imperiului otoman, lăsând în uitare pe revoluționarii din Persia.

Dar vestile din Turcia au avut darul să întărite și mai mult populația persană. Din Teheran se anunță, că Taebris s'a declarat oraș turcesc și locuitorii supuși Sultanului.

In ultimele zile s'au tras focuri. Revoluționarii au avut mari pierderi; între altele au pierdut și un număr de tunuri.

După știri sosite din Tehera la Londra, actul votat de locuitorii din Taebris, prin care se declară supuși ai sultanului Abdul Hamid pricinuește o impresie extraordinară.

Situația se agravează din ce în ce mai mult. Comerțul e ruinat. Brigandajul înfloreste pretutindeni. Șahul nu poate stăpâni situația.

Din ceas în ceas, se așteaptă, intervenția Angliei și Rusiei. Altminteri, Dumnezeu știe ce s'o mai întâmplă și pe acolo.

Rectificare. În primul nostru din numărul trecut s'au strecurat mai multe greșeli de tipar. A se ceti „gimnastică stilistică“ în loc de „statistică“ și „o ciudată voltă“ în loc de „voită“.

D-l Dr. Lazar Popovici din Viena a publicat prin mai toate gazetele noastre un însuflețit articol festiv despre „Asociație“.

Regretăm că din lipsă de spațiu nu putem reproduce decât sfârșitul acestui articol, care ni s'a trimis și nouă spre publicare:

„Știm doar cu toții, că țărânului nostru i-se pune cu sila în mână o monedă străină de comunicație spirituală cu alții. Primească-o — dacă așa i-a dictat soarta, dar să ne îngrijim de cu vreme și defel să nu permitem, ca spoiala cutărei culturi străine să intre prin porii păreților în casa țărânului nostru și să-i inficieză atmosfera. Cășile inficiale prin bacilele culturii străine cu razele soarelui dător de viață a culturii naționale să le desinficiăm și cât se poate de radical!

Ca să putem face aceasta cu succesul dorit, e neapărat de lipsă nainte de toate, ca să ne înrolăm toți — femei și bărbați — în șirurile membrilor ai „Astrei“ și să indemnăm la asta și pe alții, precum să influențăm, ca toate celelalte instituțiuni de ale noastre — mai cu seamă băncile, comunile bisericesti și cele politice, unde suntem în majoritate — să se înscrie ca membrii la „Astra“.

Privească fieșterele român de bine de o datorință sfântă, ca să fie membru al „Astrei“ și să fie convins, că despre noi respective despre bunul și blândul nostru popor cu drept cuvânt se poate zice: sine „Astra“ non itur ad astra.

Viena, 22 Iulie (4 August) 1908.

Dr. Lazar Popovici
medic și membru pe viață al „Astrei“.

Cercul Picardi din localitate își continuă cu mult succes reprezentațiile în Hermansplatz.

Numerile variate, cu acrobați și clovni plini de viață, cu cai și câini bine dresați, etc. atrage foarte mult public.

Zilele acestea, face mare senzație canadianul Tom Jack, care se desleagă din ori-ce legături. Recomandăm cetitorilor cercul fraților Picardi și le făgăduim o seară plăcută.

Din toată lumea. Exarhia bulgară a luat măsuri pentru facerea unei statistici complete a populației bulgare din Macedonia.

Din Constantinopol se anunță că comitetul tinerilor turci a hotărât să dea pensii familiilor spionilor uciși, aceste familii neputând fi făcute răspunzătoare de vina părinților.

— Țarul a disolvat camera Finlandei. Dar social-democrații au intrat în număr și mai mare în noua cameră (cucerind încă trei locuri).

— Steamerele norvegiane *Goeteborg* și *Banckelaget* s'au ciocnit în portul Cristiania. Ultimul

vas a fost zdrobit în mijloc și s'a înecat. Se crede că sunt 20 de victime.

— Treizeci și doi de acuzați, printre cari și frumoasa princesă Miskinsky, au fost condamnați la muncă silnică, ca autori ai atentatului împotriva lui Stolypin.

— Pe când se execută o simfonie a lui Beethoven, într'un oraș din Italia, publicul a manifestat strigând:

— Nu vrem muzică nemțească!

— Implinindu-se zece ani dela moartea lui Bismark, marele om de stat al Germaniei, ziarele nemțești i-au consacrat foarte multe articole și ilustrații.

— Se vestește că noul mare vizir și mai mulți miniștri ar fi demisionat.

— Socialiștii din Paris au provocat disordini sângeroase, în ultimele zile.

CONVOCARE.

Fiind asigurat prin subscriere capitalul social la *societatea pe acții* ce e a se înființa în Săliște pentru construirea unui stabiliment de băi de aburi și a unei centrale pentru lumină electrică, fundatorii, cari în sensul legii comerciale au emis prospectul, prin aceasta convoacă pe subscriitorii de acții la

adunarea generală de constituire

ce va fi a se ține în Săliște la 6 Septembrie a. c. st. n. la oarele 4 p. m. în sala festivă a școlii confesionale ort. răs. române din localitate.

La ordinea de zi va fi:

1. *Constituirea adunării;*
2. *Raportul fundatorilor;*
3. *Înființarea societății;*
4. *Votarea statutelor;*
5. *Alegerea consiliului de administrație;*
6. *Alegerea consiliului de supraveghere;*
7. *Desărcinarea de sub răspundere a fundatorilor;*
8. *Modul autenticării actelor.*

Săliște, în 11 August 1908.

Din încredințarea fundatorilor:

Dr. Nicolae Calefariu.

Ioan Chirca.

Dintr'un carnet.

Niciodată nu mă va uimi un om care nu poate mai mult decât mine...

Unii oameni cred că au opinii proprii, contrazicând totul.

Nu-mi plac reacționarii, căci nu-i nimic mai ușor decât să fi reacționar.

— Om ești! O vieată ai! — spune un sârb căsnindu-se să isprăvească de mâncat un pepene-urias.

Oare nu principiul acesta e cel mai bun călăuz, în vieată?

Cel mai bun sfat, tot sfătoșilor trebuie dat: să-și vază de treabă.

Te miri dece te urâsc unele femei căroră nici „curte“ nu le-ai făcut — și nu ști că te urâsc tocmai pentru aceea.

— În dragoste — spune un om mândru — nu fac nimănu cinstea de-a mi-l închipui rival.

Dacă într'adevăr ar exista unul, voi încetă eu atunci, să-i fiu rival.

Nu să fie, ci să pară frumoasă, iată datoria femeii. Căci cine, într'adevăr e frumos — când acelaș craniu rânjește sub cele mai felurite obrazuri?!

Intr'o zi, am spus unei doamne că e cea mai inteligentă femeie pe care am cunoscut-o, — și din ziua aceea, doamna cu pricina s'a făcut că nu mă mai cunoaște.

Avem mai multe de povestit cu un prieten pe care-l vedem toată ziua, decât cu unul pe care-l revedem după luni de zile...

Poșta redacției.

D-lui H. P. P. și celorlalți prietini ai noștri. D-l Octavian Goga lipsește de câteva săptămâni din Sibiu, fiind dus să-și caute sănătatea, așa că scrisorile d-v. vor rămâne fără răspuns, până la reîntoarcerea d-sale.

C. S. Ec. București. Vă puteți adresa direct d-lui II. Chendi, la Academia română sau în Str. Enii 7 București.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399 l. cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278-83 coroane,

pentru capitale asigurate pe viață 4.028.113-12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etajiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.